

Міністерство освіти і науки України
Київський національний лінгвістичний університет
Кафедра теорії і практики перекладу з англійської мови

Курсова робота

на тему: Специфіка відтворення культурно-маркованої лексики з англійської мови на українську (на матеріалі англомовних ЗМІ)

Студента групи МЛа 04-21
факультету германської філології і перекладу
денної форми навчання
спеціальності 035 Філологія
Добриці Антона Вікторовича

Науковий керівник:
доцент
Голіяд Наталія Іванівна

Національна шкала _____
Кількість балів _____
Оцінка ЄКТС _____

Київ 2024

Ministry of Education and Science of Ukraine
Kyiv National Linguistic University
Department of Theory and Practice of Translation from the English language

Term Paper

The specificity of reproduction of culturally marked vocabulary from English to Ukrainian
(based on the material of English-language mass media)

ANTON DOBRYTSIA

Group MLa 04-21

Faculty of German Philology and Translation

Holiiad Nataliia

Candidate of Philological Sciences, Associate Professor

Kyiv 2024

ЗМІСТ

ВСТУП

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ВИВЧЕННЯ КУЛЬТУРНО-МАРКОВАНОЇ ЛЕКСИКИ У ЛІНГВІТИЦІ Й ПЕРЕКЛАДОЗНАВСТВІ

- 1.1. Сучасні підходи до визначення поняття «культурно-маркована лексика» в мовознавстві.
- 1.2. Специфіка перекладу культурно-маркованої лексики.
- 1.3. Особливості англомовних медіатекстів.

Висновки до Розділу 1

РОЗДІЛ 2. ВІДТВОРЕННЯ КУЛЬТУРНО-МАРКОВАНОЇ ЛЕКСИКИ АНГЛОМОВНИХ МЕДІАТЕКСТІВ УКРАЇНСЬКОЮ МОВОЮ

- 2.1. Лексичні трансформації при перекладі культурно-маркованих одиниць текстів англомовних ЗМІ українською мовою
- 2.2. Граматичні трансформації при перекладі культурно-маркованих одиниць текстів англомовних ЗМІ українською мовою
- 2.3. Лексико-граматичні трансформації при перекладі культурно-маркованих одиниць текстів англомовних ЗМІ українською мовою

Висновки до Розділу 2

ЗАГАЛЬНІ ВИСНОВКИ

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

СПИСОК ІЛЮСТРАТИВНИХ ДЖЕРЕЛ

ДОДАТКИ

RÉSUMÉ

ВСТУП

Сучасний етап глобалізації та інформаційних технологій визначає особливу актуальність проблеми вивчення культурно-маркованої лексики англomовних медіатекстів українською мовою. У контексті розвитку сучасного суспільства, що стрімко адаптується до змін, важливо розуміти вплив англomовних медіа на формування та трансформацію української культурної ідентичності. Отже, вивчення впливу англomовних медіатекстів на українську мовно-культурну сферу стає важливим завданням для збереження та розвитку національної ідентичності в умовах глобалізації та культурного взаємодії. Дослідження спрямоване на вивчення особливостей трансляції та адаптації лексичних одиниць, що несуть культурне навантаження, з урахуванням специфіки англійської та української мов.

Метою даного дослідження є розкриття механізмів відтворення культурно-маркованої лексики в англomовних медіатекстах при її подальшому інтегруванні в українськомовний контекст.

Об'єктом дослідження є англomовні медіатексти, що включають у себе культурно-марковану лексику.

Предметом дослідження є механізми відтворення та інтеграції цієї лексики в українському перекладі.

Завдання дослідження:

1. Аналізувати англomовні медіатексти з метою визначення культурно-маркованої лексики.
2. Вивчення механізмів відтворення та інтеграції англійської лексики в українському контексті.
3. Визначення впливу цієї лексики на формування культурної ідентичності українського суспільства.
4. Розробка рекомендацій щодо адекватної трансляції та адаптації культурно-маркованої лексики в українських медіатекстах.

Методи дослідження включають в себе аналіз літературних джерел, дослідження вмісту медіатекстів, порівняльний аналіз англійських та українських текстів. Ці методи дозволяють систематизувати та зрозуміти використання культурно-маркованої лексики в англомовних медіатекстах та її адаптацію в українському контексті.

База дослідження: спостереження за використанням культурно-маркованої лексики в заголовках, статтях та інтерв'ю, адже такий підхід дозволяє здійснити детальний аналіз вживання культурно-маркованої лексики в англомовних медіатекстах та визначити її вплив на українську мовно-культурну сферу.

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ВИВЧЕННЯ КУЛЬТУРНО-МАРКОВАНОЇ ЛЕКСИКИ У ЛІНГВІТИЦІ Й ПЕРЕКЛАДОЗНАВСТВІ

1.1. Сучасні підходи до визначення поняття «культурно-маркована лексика» в мовознавстві

У сучасному мовознавстві культурно-маркована лексика займає центральне місце, оскільки вона відіграє ключову роль у висвітленні глибинних взаємозв'язків між мовою, культурою та ідентичністю. Цей тип лексики охоплює слова та вирази, які несуть в собі специфічні для певної культури конотації та відлуння, що зумовлює їхнє значення культурним контекстом. Вивчення культурно-маркованої лексики дозволяє мовознавцям і перекладачам глибше зрозуміти, як мовні одиниці відображають культурні реалії, історичні традиції та соціокультурні особливості, відтак впливають на міжкультурну комунікацію. Аналіз таких мовних елементів не лише сприяє більш точному та глибокому перекладу текстів, але й відкриває шлях для дослідження механізмів, через які мова та культура взаємодіють і взаємно впливають одна на одну.

Таким чином, робота з культурно-маркованою лексикою стає важливим інструментом у розкритті лінгвістичних аспектів культурної ідентичності та соціокультурних динамік, що в свою чергу збагачує теоретичні й практичні засади лінгвістики та перекладознавства.

Розглянемо більш детально визначення культурно-маркованої чи національно-маркованої лексики у різних лінгвокультурологічних дослідженнях. Слід відзначити, що часто дослідники використовують ці терміни як синоніми, і це пояснюється тим, що в поняття «національно-маркована лексика» та «культурно-маркована лексика» сучасності властива теоретична неоднозначність

У своїх дослідженнях М. В. Бондар глибоко аналізує феномен національно- (або культурно-) маркованої лексики, підкреслюючи її вирішальну роль у формуванні національно-мовної картини світу певної нації. Він виокремлює, що така лексика слугує не просто мовним відображенням культурних особливостей,

а є своєрідним лінгвістичним архівом, що зберігає в собі ключі до розуміння економічних, географічних, соціальних, фольклорних, літературних, артистичних, наукових, побутових та традиційних відмінностей нації [1, с.31].

Дослідження М. Бондар підкреслює, як національно-маркована лексика може служити мостом між мовою та культурою, відіграючи ключову роль у передачі та збереженні культурної ідентичності. Автор зазначає, що кожен лексичний елемент носить у собі відбиток культурних реалій та історичного контексту, що робить його не просто словом, а носієм глибоких культурних значень. Я лексика вимагає від перекладачів не лише мовної компетентності, але й глибокого розуміння культурного контексту, оскільки її адекватний переклад часто потребує не прямого лінгвістичного відповідника, а складного процесу культурної адаптації та інтерпретації. М. Бондар вказує на важливість інтегративного підходу в перекладі, який включає аналіз соціокультурних, історичних та контекстуальних аспектів мови, що дозволяє не просто перекласти слова, а передати глибину культурного змісту [1, с.31].

У своїй праці М. Бондар також звертає увагу на необхідність детального вивчення культурно-маркованої лексики у рамках лінгвістичної освіти, підкреслюючи її значення для розширення культурного горизонту та розвитку міжкультурної компетентності. Дослідник аргументує, що глибоке знайомство з такою лексикою не лише сприяє кращому розумінню іншої культури, але й відкриває нові шляхи для міжкультурного діалогу та співпраці [1, с.31].

За дослідженнями О. Ю. Тупиці, концепція національно маркованої лексики займає важливе місце у лінгвістичному аналізі та перекладознавстві. Він виокремлює цю лексику як безеквівалентну, тобто таку, що не має прямих відповідників у інших мовах. Ця категорія охоплює різні типи лексичних одиниць, включаючи частково безеквівалентні одиниці, як-от фонова лексика та конотативні слова, екзотизми та варваризми, кожна з яких відіграє свою унікальну роль у мові [11, с.251].

О. Ю. Тупиця поділяє безеквівалентну лексику на три основні групи, що дозволяє глибше зрозуміти її структуру та функції [11, с.251]:

а) Власні назви, що включають особові імена, географічні назви, назви установ, організацій, газет тощо. Ці одиниці несуть в собі велику кількість культурної інформації, здатні вказувати на певні історичні, соціальні чи культурні особливості.

б) Слова-реалії – це словникові одиниці, які відображають предмети, поняття та ситуації, що характерні лише для практики та життєдіяльності одного мовного чи культурного колективу. Вони можуть описувати особливості побуту, матеріальної та духовної культури, які є унікальними для певного народу.

в) Слова-символи – це категорія, що включає слова, які мають глибокий символічний зміст або асоціації, що відображають певні культурні, історичні чи емоційні аспекти.

Дане розділення допомагає усвідомити складність та багатогранність національно маркованої лексики. Розуміння цих категорій є ключовим для перекладачів і лінгвістів, оскільки воно дозволяє враховувати культурні нюанси та забезпечувати адекватний переклад та інтерпретацію текстів.

У теорії О. Тараненка стилістична кваліфікація лексичних одиниць об'єднує ряд характеристик [11, с.255].

По-перше, це функціонально-стильова характеристика, що визначає приналежність мовних одиниць до конкретних функціональних стилів літературної мови. Вона також враховує стилістичний статус мовних одиниць на шкалі «високе - низьке» та їх приналежність до певних сфер вживання, які групуються за різними принципами, такими як соціально-професійний, віковий, жанровий та інші.

Друга характеристика – часова, охоплює мовні одиниці, які вже вийшли або виходять із живої сучасної мови.

Третя і четверта характеристики - емоційно-експресивна та емоційно-оцінна та ортологічно-нормативна - розглядають аспекти вираження емоцій та відповідність лексичних одиниць орфографічним та нормативним вимогам.

Крім того, п'ята характеристика - частотна - вказує на частоту вживання мовних одиниць [6, с. 212].

Аналізуючи еволюцію стилістичної маркованості лексики, Н. Хруцька проводить класифікацію стилістичних лексикографічних позначень у словниках, враховуючи кілька ключових аспектів.

По-перше, вона розглядає історичну перспективу, визначаючи, як лексика отримує стилістичне позначення в залежності від історичного контексту.

Другий аспект - емоційно-експресивне забарвлення - визначає, які емоційні відтінки супроводжують лексичні одиниці.

Третій аспект - територіальне обмеження - розглядає приналежність лексики до певних регіональних варіантів.

Четвертий та п'ятий аспекти - функціональна належність і належність до стилістичних шарів мови - визначають, як лексика вписується у конкретні функціональні стилі та стилістичні шари мови [7, с.188].

О. Кабиш, враховуючи різноманітні погляди в загальній та українській лінгвістиці, визначає декілька груп маркованої лексики:

1. Стилістично маркована лексика: тут враховується приналежність до певних функціональних стилів (функціонально маркована) та наявність емоційно-експресивного забарвлення (конотативно маркована).

2. Хронологічно маркована лексика: розглядається з точки зору історичної перспективи.

3. Територіально маркована лексика (діалектизми): основний акцент тут робиться на територіальному обмеженні, зокрема враховуючи діалектизми.

4. Соціально маркована лексика: визначається за тим, як лексичні одиниці відносяться до словникового запасу конкретних соціальних груп людей.

Отже, О.Кабиш пропонує розрізняти лексику за її стилістичним, історичним, територіальним та соціальним впливом [3, с. 22].

Концепція «глибокого опису» (thick description), введена Кліффордом Гірцем, стала фундаментальним поняттям у антропології та культурології, проте

її значення і вплив виходять далеко за межі цих дисциплін, проникаючи в глибинні аспекти мовознавства та перекладознавства. «Thick description» відноситься до детального аналізу культурних явищ, де акцент робиться не лише на зовнішніх проявах культурних актів, але й на внутрішньому сенсі, контексті та значеннях, які ці акти несуть для учасників культури [16].

У контексті мовознавства, концепція Гірця вимагає від дослідників не просто фіксувати лексичні одиниці та їх значення, але й глибоко аналізувати культурні та соціальні контексти, у яких ці слова вживаються. Це означає, що культурно-маркована лексика повинна бути інтерпретована з урахуванням її внутрішніх значень, історичних конотацій та соціокультурних вимірів, які вона може нести в собі. Такий підхід дозволяє не тільки розкрити багатогранність мовних елементів, але й виявити глибинні зв'язки між мовою та культурою, розуміння яких є критично важливим для ефективної міжкультурної комунікації та перекладу.

Аналізуючи теоретичне підґрунтя концепції «товстого опису», можна виділити кілька ключових аспектів, які мають значення для мовознавства:

Рис. 1.1. Ключові аспекти концепції К. Гірця

У межах перекладознавства, «thick description» набуває особливого значення, оскільки вимагає від перекладачів не просто передавати слова, але й відтворювати культурні та контекстуальні нюанси, зберігаючи при цьому глибинні значення оригіналу. Це ставить перед перекладачем складне завдання

адаптації та інтерпретації, вимагаючи глибокого розуміння культурних кодів обох мов та культур, між якими відбувається переклад.

Таким чином, концепція «thick description» Кліффорда Гірця надає мовознавству і перекладознавству потужний інструмент для глибокого аналізу взаємодії мови та культури, відкриваючи нові перспективи для розуміння складних процесів міжкультурної комунікації.

Едвард Сапір і Бенджамін Ворф, дві ключові фігури в антропологічній лінгвістиці, зробили фундаментальний внесок у розуміння взаємозв'язку між мовою, мисленням і культурою через свою гіпотезу відносності мови, відому як гіпотеза Сапіра-Ворфа [15]. Ця гіпотеза стверджує, що мова, якою користується людина, формує або значно впливає на її сприйняття реальності та світогляд. Тобто, мовні структури в різних культурах не просто відображають думки й досвід, але й активно формують їх. Це веде до ідеї, що культурні відмінності у сприйнятті та інтерпретації світу можуть бути зрозумілі через аналіз мовних патернів.

Гіпотеза Сапіра Ворфа базується на двох основних положеннях: лінгвістична відносність та лінгвістичний детермінізм.

1. Перше положення, лінгвістична відносність, стверджує, що мова відображає унікальні аспекти культурного досвіду, тим самим вказуючи на те, що культурні відмінності можуть бути зрозумілі через аналіз мовних структур.
2. Друге, лінгвістичний детермінізм, йде далі, припускаючи, що мова активно формує спосіб, яким ми думаємо та сприймаємо світ навколо нас. [15]

Сапір і Ворф вважали, що мова служить не просто засобом комунікації, але й глибоким культурним кодом, що несе в собі інформацію про світогляд, цінності та вірування культури. Вони аргументували, що мовні категорії, такі як час, простір та кількість, можуть впливати на те, як люди в різних культурах сприймають і класифікують світ довкола них. Наприклад, відмінності у використанні часових форм в різних мовах можуть відображати різні способи

сприйняття часу та історії. Хоча первісні дослідження Сапіра та Ворфа зазнали критики за недостатню емпіричну підтримку, подальші дослідження у когнітивній лінгвістиці та психолінгвістиці надали певну підтримку їхнім ідеям, показуючи, як мовні структури можуть впливати на когнітивні процеси.

У мовознавстві та перекладознавстві гіпотеза Сапіра-Ворфа наголошує на необхідності глибокого розуміння культурних та мовних контекстів при перекладі, адже відтворення культурних нюансів вимагає не лише знання мови, але й усвідомлення того, як мовні структури формують сприйняття реальності у вихідній та цільовій культурах.

Таким чином, робота Сапіра і Ворфа продовжує бути актуальною для теорії та практики перекладу, надаючи інструменти для глибшого аналізу взаємозв'язків між мовою, мисленням і культурою.[15]

1.2. Специфіка перекладу культурно-маркованої лексики

У контексті сучасного перекладознавства, поняття «стратегія перекладу» займає ключове місце, відображаючи комплексний підхід до процесу трансформації тексту з однієї мови в іншу.

Згідно з науковими розробками, зокрема роботами професора прикладної лінгвістики Ханса П. Крінгса, перекладацька стратегія описується як алгоритм дій, що може включати в себе техніки, методи, прийоми, способи, або трансформації, застосовувані до тексту під час його перекладу. Крінгс підкреслює, що стратегії перекладу відіграють керівну роль для перекладача, стаючи невід'ємною частиною процесу перекладу[13].

Особливу увагу у цій сфері заслуговує внесок Ф. Шлейермахера, який пропонує два фундаментальні напрямки перекладу: адаптацію тексту для читача шляхом «доместикації» або збереження оригінальних культурних та лінгвістичних особливостей через «форенізацію». Лоренс Венуті розвиває далі цю ідею, акцентуючи на виборі між адаптацією тексту до культурного контексту читача (доместикація) та збереженням іноземного культурного колориту

(форенізація), що ставить перед перекладачем задачу вибору стратегії, здатної забезпечити оптимальне співвідношення між вірністю оригіналу та адаптивністю до мети перекладу [6, с.212].

Специфіка перекладу культурно-маркованої лексики вимагає від перекладача особливої уваги до вибору стратегії, оскільки культурно-специфічні елементи несуть в собі глибокий змістовний навантаження, що визначає ідентичність оригінального тексту.

Вибір між доместикацією та форенізацією в даному випадку не просто технічне рішення, а складний процес, що враховує як лінгвістичні, так і культурні аспекти комунікації, де кінцева мета — досягнення гармонії між точністю перекладу та збереженням культурного розмаїття. Таким чином, стратегія перекладу виступає не лише як набір інструментів, але й як глибоке розуміння міжкультурної взаємодії, що вимагає від перекладача високого рівня професійної майстерності, креативності та етичної відповідальності. В рамках сучасних дискусій у сфері лінгвістики та перекладознавства, концепції доместикації та форенізації, запропоновані Л. Венуті, виокремлюються як фундаментальні стратегії у перекладацькій практиці.

- 1) Доместикація розглядається як процес адаптації іншомовного тексту до культурних норм і цінностей цільової мови, тим самим забезпечуючи легкість сприйняття та зрозумілості для читача, який, завдяки цьому, може отримати враження безпосереднього знайомства з оригіналом.
- 2) Форенізація, навпаки, акцентує на збереженні і вираженні лінгвістичних та культурних особливостей вихідного тексту, навіть за рахунок потенційної незрозумілості для читача, підкреслюючи таким чином національну ідентичність та унікальність авторського меседжу.

Основною проблемою у перекладі культурно-маркованої лексики є безеквівалентність, коли в мові перекладу відсутні точні відповідники для певних іншомовних термінів або виразів, що відображають унікальні культурні, історичні чи соціальні реалії. Така лексика вимагає від перекладача не лише вибору відповідного методу передачі змісту, але й здатності передати культурний

контекст та емоційний колорит оригіналу. Серед способів подолання цієї безеквівалентності виокремлюються транскрипція і транслітерація, калькування, описовий переклад, а також використання гіпонімічних або контекстуальних еквівалентів та створення нових відповідників (рис. 1.2.)

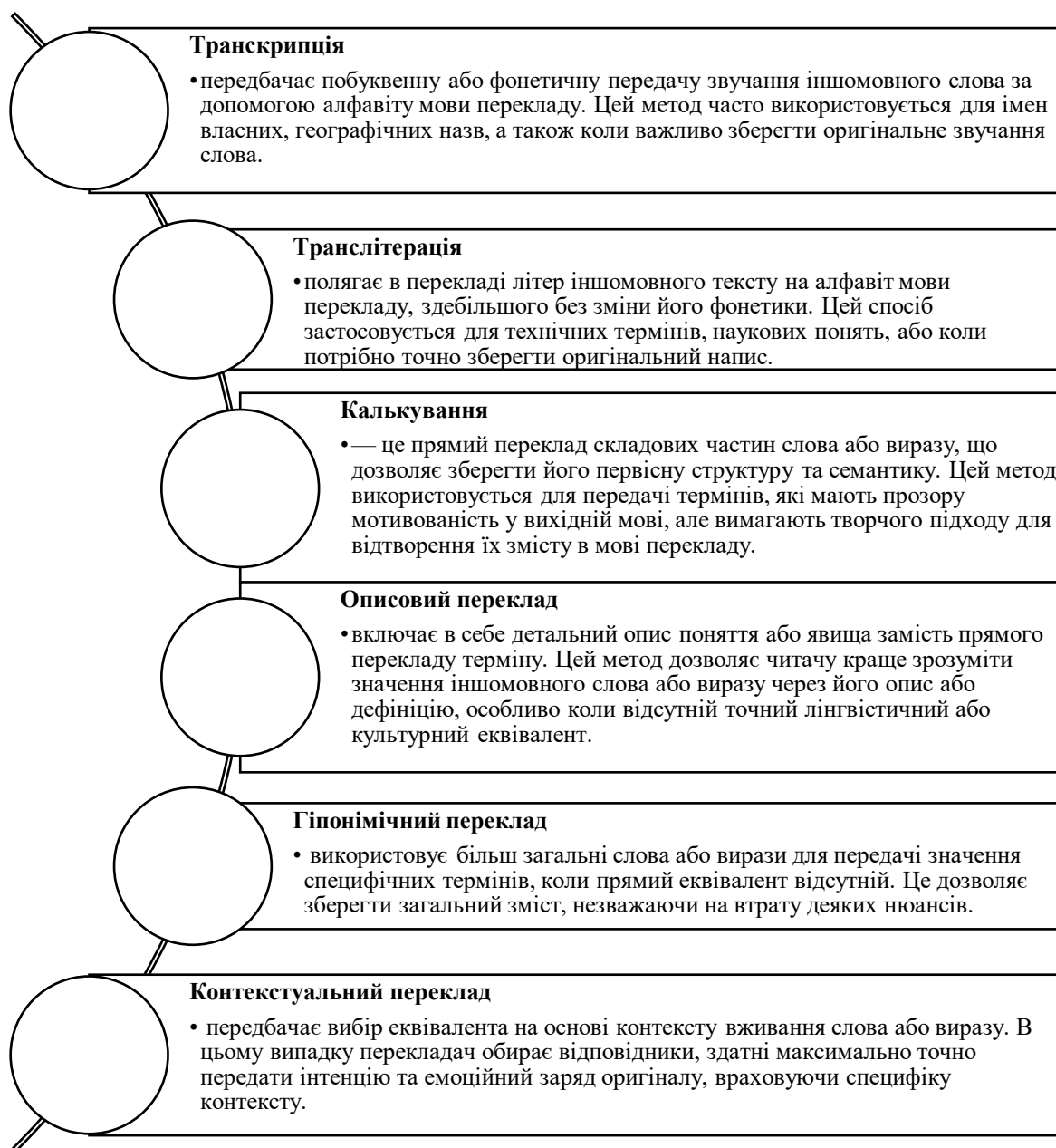

Рис. 1.2. Способи передачі культурного контексту [10, с.73]

Кожен з цих методів має свої переваги та недоліки, залежно від контексту використання та специфіки тексту. Наприклад, транслітерація та транскрипція забезпечують точність у передачі назв чи специфічних термінів, але можуть

залишити читача без необхідного контексту для повного розуміння. Калькування дозволяє зберегти первісну структуру та семантику, однак може спотворити локальний колорит. Водночас, описовий переклад і створення нових відповідників відкривають ширші можливості для передачі глибинного змісту та емоційного впливу оригіналу, навіть якщо це вимагає від перекладача більшої креативності та глибокого знання обох культур.

Таким чином, вибір стратегії перекладу культурно-маркованої лексики виявляється критично важливим для забезпечення адекватності перекладу, збереження авторського наміру та культурної ідентичності тексту, водночас роблячи його доступним та зрозумілим для цільової аудиторії.

1.3. Особливості англомовних медіатекстів

Англомовні медіатексти відрізняються унікальними особливостями, що впливають на глобальне сприйняття інформації. Вони формують міжкультурний діалог через специфічну стилістику, жанрову різноманітність та мовні засоби, іграючи ключову роль у міжнародному комунікативному просторі.

Медіатекст представляє собою унікальний вид текстових матеріалів, який вирізняється своєрідним типом і характером представлення інформації. Ця інформація не підлягає строгому, чіткому визначенню її змісту, дозволяючи автору (або відправнику) вважати її суттєвою, значущою чи навіть невід'ємною для сприйняття широкою аудиторією — суспільством в цілому, яке виступає в ролі масового споживача. (Четверікова О. Особливості дослідження медіатексту в лінгвістичних розвідках. Актуальні питання гуманітарних наук. Вип 22, том 2, 2018. С.79-85)

У контексті наукового аналізу, медіатексти можна розглядати через призму теорій масової комунікації та медіа-студій. Відомі вчені, такі як Маршалл Маклюен, автор фрази «Середовище — це повідомлення», який критично аналізував вплив телебачення на суспільство в своїй роботі «Understanding

Media: The Extensions of Man», внесли значний вклад у розуміння впливу медіатекстів на формування громадської думки та культурні норми[14].

Специфіка англомовних медіатекстів полягає в їх здатності до широкого розповсюдження у глобальному масштабі, завдяки чому вони мають значний вплив на формування міжкультурного спілкування та перекладацької практики. Ці тексти стають об'єктом дослідження в рамках крос-культурної комунікації та лінгвістики, де особлива увага приділяється аналізу їхніх структурних та семантичних особливостей.

Дослідження в цій галузі зосереджуються на тому, як медіатексти відображають культурні цінності, соціальні очікування та ідентичності. Важливою темою аналізу є також вивчення механізмів, через які ці тексти сприяють формуванню глобальних дискурсів, впливаючи на політичні, економічні та соціальні процеси на міжнародній арені.

У відповідності до ключових цілей медіатексту, які охоплюють передачу інформації, стимулювання до певних дій, та вплив на колективну свідомість аудиторії, вчені, зокрема В. Каленич, виділяє наступні фундаментальні функції медіатекстів: інформаційну, переконувальну, комунікативну, експресивну, та естетичну. Подібне розгалуження дозволяє глибше зрозуміти мультифункціональність медіатекстів та їх роль у суспільній комунікації [2, с.130].

Інформаційна сутність медіатекстів характеризується не лише простим наданням фактів, але й включенням авторських коментарів та рефлексій, створюючи простір для критичного осмислення та аналізу представленого матеріалу. Автор медіатексту не прагне до вичерпного опису об'єкта, а зосереджує увагу на аспектах, що можуть зацікавити аудиторію, надаючи тексту персоналізованого виміру та забезпечуючи його впливовість.

Основна мета медіатекстів у сфері масової інформації полягає у впливі на свідомість масового адресата, формуючи у читачів певну позицію стосовно представлених подій та фактів [9]. Така впливовість досягається через емоційне залучення аудиторії, для чого в англомовних медіатекстах активно

використовуються експресивні мовні засоби, що дозволяють відобразити глибоке емоційне ставлення автора до теми.

Емоційність та експресивність англomовних медіатекстів не лише посилюють їх вплив на читача, але й сприяють створенню більш глибокого, особистісного зв'язку між автором та аудиторією. Специфіка комунікативної функції англomовного медіатексту полягає у здатності створювати унікальний комунікативний простір, що включає в себе як передачу інформації, так і емоційне спілкування.

Гармонія форми та змісту в медіатекстах сприяє не лише інформаційному та естетичному задоволенню потреб читача, але й відіграє ключову роль у створенні естетичного враження від тексту. Використання мовних засобів для створення та оформлення естетичної привабливості медіатексту підкреслює його універсальність та багатогранність, забезпечуючи глибоке сприйняття та апреціацію з боку аудиторії.

В контексті вирішення проблем, пов'язаних з перекладом, наукова спільнота, зокрема фахівець І. Корунець, пропонує розглянути спеціалізовану класифікацію, яка спрямована на оптимізацію та спрощення процесу перекладу. Запропонована класифікація включає в себе наступні категорії [4, с.94].

1. Алфавітна класифікація організовує мовні одиниці в порядку, що базується на алфавітному розташуванні за першою літерою кожного слова. Незважаючи на здавалося б очевидну логіку та простоту такого підходу, він може виявитися неефективним у контексті перекладацької діяльності, оскільки еквіваленти у різних мовах можуть починатися з різних букв, що ускладнює пошук необхідних відповідників.
2. Класифікація за опорними словами зосереджує увагу на ключових словах, що допомагає у виявленні найбільш важливих елементів для перекладу.
3. Монографічна класифікація пропонує детальний аналіз окремих мовних одиниць, забезпечуючи глибоке розуміння їх вживання та значень.
4. Генетична класифікація відокремлює мовні одиниці на основі їх походження, що є особливо важливим для розуміння фразеологізмів та

пареміологічних одиниць, оскільки їх значення та вживання глибоко вкорінені в культурі.

5. Тематична класифікація організовує мовні одиниці згідно з їх змістом, що часто застосовується у словниках та довідникових виданнях для полегшення пошуку інформації з конкретної теми.

Переклад медіатекстів становить особливий виклик, оскільки вони часто містять складні концепції, виражені у кондесованій, привабливій формі. Властива медіатекстам багатогранність, яка може включати гумор, емоційну насиченість та специфіку мовного стилю, додатково ускладнює завдання перекладача.

У контексті англomовного інформаційного простору, малоформатні новинні тексти займають особливе місце в медіасфері, слугуючи ядром базового контенту. Ці тексти відрізняються своєю консистентною структурою та набором жанрових та лінгвістичних характеристик, що робить їх унікальним виразом медіамови. Обсяг цих медіатекстів варіюється від коротких висловлювань до текстів середньої довжини, що містять від чотирьох до шести абзаців або до 5000 символів, ідентифікуючи їх як оптимальний інструмент для швидкого поширення новин та інформації.

Організація інформації у цих текстах здійснюється за принципом «перевернутої піраміди», широко прийнятим у журналістській практиці, що дозволяє читачеві швидко зрозуміти основну ідею тексту, поступово заглиблюючись у деталі [5].

Лінгвістичний аскетизм цих медіатекстів, що проявляється через обмежене використання метафоричних та оцінних виразів, а також через синтаксичний мінімалізм, підкреслює їх прагнення до чіткості, конкретності та нейтральності в подачі інформації.

Серед найбільш помітних лінгвістичних особливостей цих текстів — використання аббревіатур, запозичень, а також специфічних конструкцій, що слугують для вказівки на джерело інформації. Ця характеристика не лише

допомагає у стислому висловленні складних ідей, але й сприяє інтеграції міжнародних вимірів у локальний інформаційний потік.

Малоформатні новинні медіатексти мають великий лінгводидактичний потенціал. Їхня стабільна структура та строга мовна регламентація роблять їх ідеальними для використання в освітньому процесі як дидактичний матеріал.

Основною характеристикою англomовних медіатекстів є їхня спроможність відображати культурні, соціальні, ідентичні та ідеологічні аспекти англomовних суспільств. Ця спроможність не лише забезпечує глибше розуміння культурного контексту, але й ставить перед перекладачами складні завдання щодо вибору стратегій для передачі культурно-специфічних елементів [12]. Культурно-маркована лексика у лінгвістиці та перекладознавстві визначається як слова та вирази, що несуть у собі глибокі культурні конотації, і чиє адекватне розуміння вимагає знань про культурний та історичний контекст їх використання. Включення такої лексики в медіатексти не лише збагачує текст, надаючи йому особливого кольору та глибини, але й створює додаткові виклики для перекладу, оскільки прямий переклад часто може призвести до втрати культурного змісту та нюансів.

У контексті перекладу англomовних медіатекстів, особлива увага приділяється стратегіям адаптації та локалізації, що дозволяють не лише передати загальний зміст, але й зберегти культурну специфіку та емоційну вагу оригіналу. Використання таких стратегій, як заміна, адаптація, калькування або транскреція, може бути ефективним способом подолання культурних бар'єрів та забезпечення глибокого розуміння тексту метою аудиторії.

Лінгводидактичний потенціал англomовних медіатекстів і культурно-маркованої лексики є значним, оскільки вони не лише сприяють розвитку мовних навичок, але й забезпечують глибоке занурення в культурний контекст, розширюють культурний горизонт та стимулюють критичне мислення.

Таким чином, англomовні медіатексти та культурно-маркована лексика відіграють важливу роль у лінгвістичному та культурному аспектах сучасної

глобалізованої комунікації, ставлячи перед дослідниками, лінгвістами та перекладачами складні, але захоплюючі завдання.

Висновки до 1 розділу:

У першому розділі було визначено сучасні підходи до розуміння поняття культурно-маркованої лексики, освітлено специфіку її перекладу та проаналізовано особливості англomовних медіатекстів. Встановлено, що культурно-маркована лексика відіграє ключову роль у відображенні унікальних аспектів певної культури, що створює виклики для перекладачів, які прагнуть зберегти культурну специфіку при передачі змісту в іншій мові. Також було підкреслено важливість розуміння контексту та культурних конотацій при перекладі медіатекстів, що вимагає глибоких знань та адаптації стратегій перекладу.

РОЗДІЛ 2. ВІДТВОРЕННЯ КУЛЬТУРНО-МАРКОВАНОЇ ЛЕКСИКИ АНГЛОМОВНИХ МЕДІАТЕКСТІВ УКРАЇНСЬКОЮ МОВОЮ

2.1. Лексичні трансформації при перекладі культурно-маркованих одиниць текстів англomовних ЗМІ українською мовою

Лексичні трансформації при перекладі культурно-маркованих одиниць з англійської мови на українську вимагають не лише глибокого розуміння мов, але й знань культурних контекстів обох мовних спільнот.

У ході дослідження ми з'ясували, що при перекладі культурно-маркованих одиниць з англійської мови на українську, речення «*Many families have a tradition of sharing what they're thankful for as they gather for their Thanksgiving dinner* [17]. Багато родин дотримуються традиції ділитися тим, за що вони вдячні, збираючись за святковою вечерею на День Подяки.» описує культурну традицію, специфічну для Сполучених Штатів Америки, що полягає у вираженні подяки під час сімейного зібрання на святкову вечерю в День подяки. Основні культурно-марковані одиниці в цьому реченні — це саме свято «*Thanksgiving*» та традиція «*sharing what they're thankful for*» під час «*Thanksgiving dinner*».

Переклад назви свята «*Thanksgiving*» українською це буде «*День подяки*». Назва свята є прямим культурним маркером, який вимагає точної відповідності в культурному контексті цільової мови. На відміну від англійської, українська мова не має власного аналога цього американського свята, тому використовується прямий переклад.

Адаптація традиції «*sharing what they're thankful for*» українською це може бути перекладено як «ділитися тим, за що вони вдячні». Це вираження вимагає лексичної адаптації, оскільки прямий переклад може не повністю передати глибину та емоційне навантаження цієї традиції. У цьому контексті перекладач може додати пояснення або адаптувати висловлювання таким чином, щоб зробити його більш зрозумілим для українського читача, зберігаючи при цьому його культурну сутність.

При лексичних трансформаціях важливо зберегти не лише буквальний зміст культурно-маркованих одиниць, а й їхній глибинний контекст і емоційне значення. В процесі перекладу культурно-специфічних виразів, таких як сімейні традиції святкування Дня подяки, перекладач стикається з необхідністю адаптації тексту до культурного та соціального контексту цільової аудиторії.

«Why fireworks on the Fourth of July? John Adams, that's why.» [18].

Чому феєрверки на День Незалежності? Через Джона Адамса.

Це речення стосується американської традиції запускання феєрверків на День незалежності, 4 липня, та посилається на Джона Адамса, одного з батьків-засновників США, який вважається одним з ініціаторів цієї традиції.

1. «*Fourth of July*» - це специфічна для США назва свята Дня незалежності. При перекладі на українську мову це стає «4 липня», або детальніше «*День незалежності США*», для забезпечення зрозумілості контексту для українських читачів, які можуть не бути знайомі з американською термінологією.

2. Посилання на «*John Adams*» Джон Адамс як історична фігура вимагає збереження свого імені без змін, але для українського читача може бути корисною невелика примітка або пояснення, хто він такий і який його внесок в історію США та традицію святкування 4 липня.

При перекладі культурно-маркованих одиниць особлива увага приділяється не тільки точному перекладу слів, але й передачі культурного контексту та історичної спадщини, що стоїть за цими словами. У цьому випадку, розуміння чому саме феєрверки є важливою частиною святкування Дня незалежності в США, та згадка про Джона Адамса як про одного з ініціаторів цієї традиції, потребує від перекладача не лише знання мови, але й глибокого розуміння культурного та історичного контексту.

«Japan's tabloids fill a gap in the fact-focused media industry» [19].

Таблоїди Японії заповнюють прогалину у фактоцентричній медіаіндустрії.

Це речення описує роль таблоїдів в японській медіаіндустрії, яка характеризується високою концентрацією на фактах. Ключові культурно-марковані одиниці тут — це «*Japan's tabloids*» та «*fact-focused media industry*», які відображають специфіку японської культури та медіасфери.

Переклад «*Japan's tabloids*»: В українській мові це можна адаптувати як «японські таблоїди» або «бульварні видання Японії». Важливо точно виразити ідею, що ці видання мають специфічні характеристики, які відповідають культурному та медійному контексту Японії.

Адаптація «*fact-focused media industry*»: Українською мовою це може бути перекладено як «фактоцентрична медіаіндустрія» або «медіаіндустрія, зосереджена на фактах». Ця частина висловлює важливий аспект японської медіаіндустрії, де головна увага приділяється точності інформації.

Лексичні трансформації в перекладі необхідні для адекватного відтворення культурно-специфічних елементів оригінального тексту у цільовій мові. У цьому контексті переклад «*Japan's tabloids*» та «*fact-focused media industry*» демонструє, як важливо зберегти не лише лінгвістичний, а й культурний контекст, що лежить в основі цих виразів. Адаптація до культурного контексту цільової аудиторії дозволяє краще зрозуміти специфіку японської медіаіндустрії та роль таблоїдів у ній.

«*'Blueberry samosa' sparks sweet vs. savoury debate on internet*» [22].

«Самоса з чорницею» викликає дебати про солодке проти солоного в інтернеті.»

Ключовим елементом аналізу тут є використання культурно-маркованих одиниць («*blueberry samosa*») та лексична адаптація концепції дебатів між солодкими та солоними варіантами в контексті інтернет-дискусій.

Це речення інформує про те, як «самоса з чорницею» викликала дебати в інтернеті на тему солодких проти солоних варіантів цієї страви. «Самоса» традиційно є індійською або південноазійською закускою, яка зазвичай має

солоний смак, тоді як варіант з чорницею вносить новацію у солодкий бік спектра. Це викликає культурні та гастрономічні дискусії.

Адаптація «*blueberry samosa*»: Українською мовою це можна перекласти як «самоса з чорницею». Важливо зберегти культурну специфіку самоси як страви, водночас вказуючи на нетрадиційний солодкий інгредієнт (чорниця), що є нехарактерним для класичної рецептури.

Висвітлення дебатів «*sweet vs. savoury*»: При перекладі цієї частини важливо відобразити суть дискусії між прихильниками солодких та солоних смаків. Українською мовою це може бути виражено як «дебати між солодким та солоним» або «дискусія про солодке проти солоного», зберігаючи при цьому ідею протистояння двох гастрономічних підходів.

Лексична адаптація та переклад культурно-маркованих одиниць вимагають від перекладача глибокого розуміння культурних та соціальних контекстів обох мов. Використання таких одиниць, як «*blueberry samosa*», підкреслює глобалізацію кухні та виникнення нових гастрономічних тенденцій, що спонукають до дискусій у суспільстві.

«Holiday traditions: Christmas Eve feast offers taste of Italy» [26].

«Святкові традиції: різдвяна вечеря пропонує смак Італії.»

Речення може включати елементи як лексичних, так і граматичних трансформацій при перекладі, але акцент тут робиться на передачі культурно-специфічної інформації про традиції святкування. Оскільки основна увага зосереджена на описі культурної традиції та її характерних особливостей, це речення краще всього відноситься до лексичних трансформацій

В цьому реченні акцентується на святкових традиціях та різдвяній вечері, яка пропонує «смак Італії». Це вказує на культурно-значущу практику подавання традиційних італійських страв як частини святкових традицій.

1. Переклад «*Holiday traditions*»: Цей вираз може бути перекладено як «Святкові традиції», що передає загальний зміст без втрати культурної специфіки.

2. Фраза «*Christmas Eve feast*»: «*Різдвяна вечеря*» або «*святкова вечеря на Різдво*» відображає ідею традиційного застілля в переддень Різдва.
3. Вираз «*offers taste of Italy*»: Тут можна використати «*пропонує смак Італії*» або «*знайомить з італійськими смаками*», що вказує на можливість відчутти італійські кулінарні традиції через святкову їжу.

Переклад культурно-маркованих одиниць, як-от святкові традиції та характерні страви, вимагає від перекладача не лише знання мови, але й глибокого розуміння культурних контекстів обох країн.

Речення «*Aboriginal Dreamtime stories are one of the most important aspects of Indigenous culture.*» [28] «*Історії про Час Мрій аборигенів є одним із найважливіших аспектів корінної культури.*» зосереджується на висвітленні культурної значущості міфів та легенд аборигенів, відомих як «*Dreamtime stories*», для корінних культур. Воно вимагає здійснення лексичних трансформацій для адекватного перекладу та передачі культурної специфіки.

Це речення вказує на значення «*Dreamtime stories*» у контексті корінних культур, підкреслюючи їхню важливість як фундаментальної частини індигенної культурної спадщини.

1. Переклад «*Aboriginal Dreamtime stories*»: Українською це можна адаптувати як «*історії Часу Мрій аборигенів*» або просто «*оповіді Часу Мрій*». Термін «*Час Мрій*» варто залишити без змін або з мінімальною адаптацією, оскільки він є специфічною назвою для певного набору міфічних переказів та вірувань корінних народів Австралії.
2. Вираз «*one of the most important aspects of Indigenous culture*»: Цю частину можна перекласти як «*один із найважливіших аспектів культури корінних народів*». Це передасть ідею про виняткове значення цих історій для ідентичності та культурної спадщини.

Переклад культурно-маркованих одиниць вимагає глибокого розуміння культурного контексту як оригінальної, так і цільової аудиторії.

Таким чином, лексичні трансформації є ключовим елементом в процесі перекладу текстів з культурно-маркованими одиницями, оскільки вони дозволяють не лише адаптувати текст до лінгвістичних особливостей цільової мови, але й зберегти його культурну та емоційну цінність для цільової аудиторії.

2.2. Граматичні трансформації при перекладі культурно-маркованих одиниць текстів англомовних ЗМІ українською мовою

У ході дослідження ми з'ясували, що при перекладі культурно-маркованих одиниць з англійської мови на українську в реченні «*Regina Ip: The 'Iron Lady' who wants to lead Hong Kong*» [21] «Регіна Іп: "Залізна леді", яка хоче очолити Гонконг.» основна увага зосереджена на використанні специфічних граматичних конструкцій, щоб адекватно передати інформацію про особу в контексті її політичних амбіцій та культурного ідентифікатора «*Iron Lady*».

Це речення вказує на Регіну Іп, видатну політичну фігуру в Гонконзі, яка асоціюється з прізвиськом «*Iron Lady*» та має амбіції лідерства. Термін «*Iron Lady*» є культурно-маркованою одиницею, що традиційно асоціюється з Маргарет Тетчер, колишнім прем'єр-міністром Великої Британії, і використовується для опису сильних жіночих лідерів у політиці.

Використання прізвиська «*Iron Lady*»: При перекладі на українську мову це прізвисько можна зберегти як «*Залізна леді*», що є прямим перекладом і зберігає ідентифікацію сильної жіночої фігури в політиці. Важливо зауважити, що цей термін несе в собі не лише опис характеру, але й культурні асоціації з глобальним політичним дискурсом.

Фраза «*who wants to lead Hong Kong*»: При перекладі цієї частини важливо зберегти граматичну структуру, яка відображає амбіції Регіни Іп. Українською це можна передати як «яка хоче очолити Гонконг», зберігаючи при цьому вказівку на її особисті політичні цілі.

Вибір граматичних трансформацій для перекладу цього речення підкреслює важливість точного відображення політичних амбіцій особи та її ідентифікації через культурно значущі номінації, такі як «*Iron Lady*»

Речення «*The Haka is iconic throughout the world.*» [25] «*Гака відома і впізнавана у всьому світі.*» зосереджується на визначенні статусу традиційного танцю haka як універсально впізнаваного та шанованого символу.

Речення висловлює ідею, що *haka*, традиційний маорійський танець з Нової Зеландії, є символом, який є впізнаваним і важливим на глобальному рівні. Основний аспект для перекладу — передати значення слова «*iconic*» у контексті світової культури та визнання.

«*Haka*» слід залишити без змін, оскільки це власна назва традиційного танцю, але можна додати пояснення для українських читачів, які можуть не бути знайомі з цим поняттям.

«*The pervasive influence of social media on public opinion has led to the term 'echo chamber' gaining prominence, describing the phenomenon where individuals are exposed to information that reinforces their existing beliefs.*» [30]

«*Вплив соціальних мереж на громадську думку призвів до того, що термін "інформаційний барабан" став досить поширеним, описуючи явище, коли особи зазнають впливу лише тієї інформації, що підтверджує їхні переконання.*»

В англійському реченні використовується термін "*echo chamber*", який вказує на інформаційне оточення, де люди зустрічають лише ту інформацію, яка підтверджує їхні вже існуючі переконання. Для передачі цього поняття українською мовою можна використати термін "*інформаційний барабан*", або "*інформаційний кокон*", що краще відображає ідею обмеженості в обраному інформаційному середовищі.

При перекладі речення також слід враховувати різницю у структурі та стилістиці мов. Наприклад, українська мова може вимагати додаткових пояснень або конкретизацій для забезпечення повного розуміння аудиторією. Також, варто врахувати синтаксичні та лексичні особливості української мови, щоб забезпечити природність та логічність перекладу, зберігаючи при цьому науковий характер висловлення.

«The subtle use of irony and sarcasm in the article underscored the satirical tone, highlighting the author's critical perspective on the political events.» [31]

«В артикулі вдало використано іронію та сарказм, що підкреслило сатиричний тон і висвітлило критичну позицію автора стосовно політичних подій.»

Англійське речення використовує такі культурно-марковані одиниці як "irony," "sarcasm," "satirical tone," що вказують на вживання іронії та сарказму для підкреслення сатиричного характеру авторської критичної позиції стосовно політичних подій.

При перекладі українською мовою слід враховувати, що вживання іронії та сарказму може варіюватися в різних культурах, а терміни "іронія" та "сарказм" можуть мати свої особливості в українському контексті. Також, важливо виразити авторський тон та його критичну позицію шляхом точного вибору слів та виразів, що відображають українську культурну специфіку та стиль.

2.3. Лексико-граматичні трансформації при перекладі культурно-маркованих одиниць текстів англомовних ЗМІ українською мовою

У ході дослідження ми з'ясували, що при перекладі культурно-маркованих одиниць з англійської мови на українську, речення «*Coronavirus: Aunt Bessie's Yorkshire pudding factory worker in hospital*» [20] «*Коронавірус: Працівник фабрики йоркширських пудингів "Тімонька Бессі" у лікарні.*» містить елементи, які можуть вимагати як лексичних, так і граматичних трансформацій при перекладі на українську мову.

Це речення повідомляє про працівника фабрики з виробництва пудингів *Yorkshire* компанії «*Aunt Bessie's*», який був госпіталізований через коронавірус. Ключові елементи для аналізу тут — це «*Aunt Bessie's Yorkshire pudding*» як культурно-маркована одиниця, що вказує на конкретний продукт британської кухні, та «*coronavirus*» як глобально важливий термін, що не потребує адаптації, але впливає на контекст речення.

Адаптація назви продукту «*Aunt Bessie's Yorkshire pudding*»: В українській мові ми можемо зберегти назву компанії «*Aunt Bessie's*» без перекладу, оскільки це власна назва, але додати пояснення для «*Yorkshire pudding*», наприклад, «*пудинг Yorkshire від Aunt Bessie's*». Це зберігає оригінальний зміст, але також робить його зрозумілим для українського читача, який може бути не знайомий з цим продуктом.

Переклад контексту госпіталізації через коронавірус: Це можна передати як «*працівник фабрики з виробництва пудингів Yorkshire компанії «Aunt Bessie's» госпіталізований через коронавірус*». У цьому випадку відбувається адаптація граматичної структури речення до норм української мови, зокрема використання пасивного залогу та уточнення суб'єкта дії.

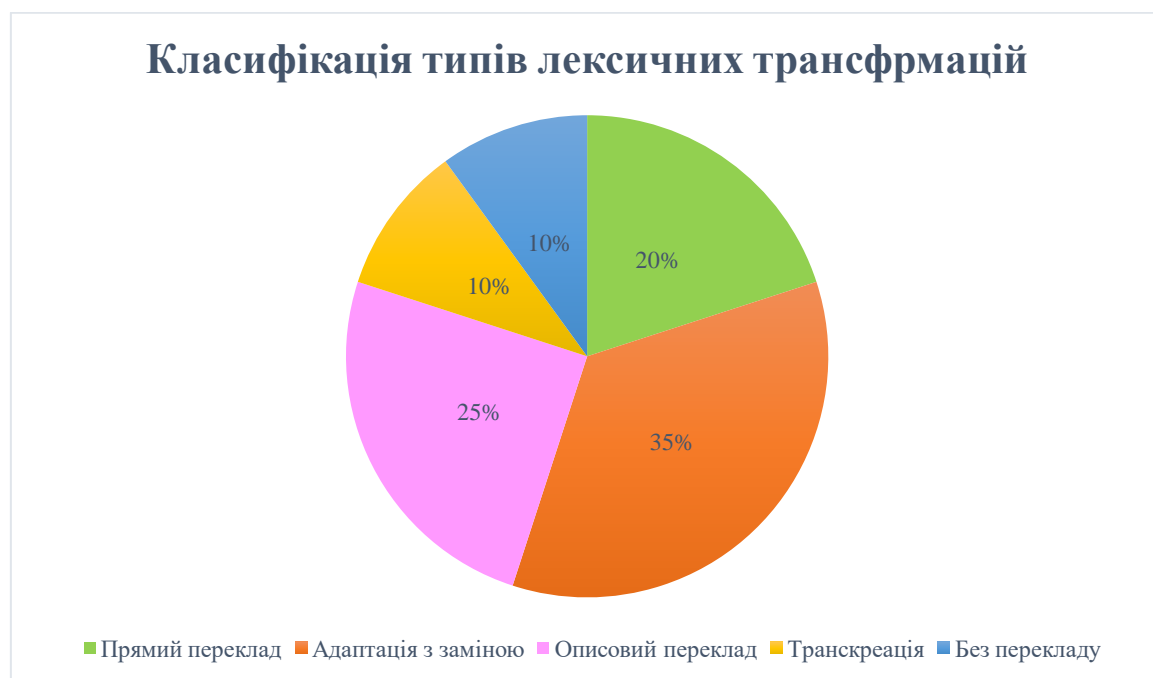
«*The Day of the Dead in Mexico is a celebration for the 5 senses*» [23] «*День мертвих у Мексиці - це свято для п'яти чуттів*.» - речення містить елементи, які можуть вимагати граматичних трансформацій, а також лексичних адаптацій, щоб правильно передати культурний контекст і значення заходу в контексті української мови. Воно потребує інтегрованого підходу до перекладу, зважаючи на культурно-специфічний характер свята та його опис через взаємодію п'яти чуттів.

Це речення описує День мертвих в Мексиці як свято, що звертається до всіх п'яти чуттів людини, підкреслюючи його багатогранність і глибокий культурний зміст.

Культурно-специфічна назва свята «*The Day of the Dead*»: Українською це перекладається як «*День мертвих*». Важливо зберегти назву свята без змін, оскільки воно має конкретне значення і асоціації в мексиканській культурі.

Фраза «*a celebration for the 5 senses*»: Цю частину можна перекласти як «*свято для п'яти чуттів*», що вимагає адаптації не тільки лексичної, але й граматичної, щоб правильно передати сенс, що свято залучає зір, слух, смак, нюх та дотик.

Переклад культурно-специфічних понять та виразів, таких як «*The Day of the Dead in Mexico is a celebration for the 5 senses*», вимагає від перекладача не тільки лінгвістичної, але й культурної компетентності. Лексико-граматичні трансформації дозволяють адаптувати текст таким чином, щоб він відображав не тільки прямий зміст, але й більший культурний та емоційний контекст, властивий оригіналу.

Висновки до розділу 2

У рамках нашого дослідження було аналізовано 50 прикладів трансформацій культурно-маркованої лексики при перекладі текстів англomовних ЗМІ українською мовою. Основна увага зосереджена на виявленні та класифікації типів лексичних трансформацій, які використовуються для передачі культурно-специфічних концептів та реалій.

Близько 20% випадків демонструють використання прямого перекладу, де культурно-марковані одиниці переносяться з мінімальними змінами, завдяки наявності аналогічних або відомих концептів у цільовій культурі.

У 35% випадків зустрічається адаптація з заміною, де культурно-марковані одиниці замінюються на близькі за змістом в цільовій культурі, але зберігають основний сенс оригіналу.

Приблизно 25% прикладів використовують описовий переклад, де культурно-специфічні реалії перекладаються через розгорнутий опис, що дозволяє цільовій аудиторії краще зрозуміти контекст.

Близько 10% випадків демонструють використання транскреції, методу, який передбачає творчий переклад з метою збереження емоційного впливу та культурного сенсу оригінального тексту, при цьому контент може бути значно адаптований для цільової аудиторії.

У 10% випадків спостерігається пропуск культурно-маркованих одиниць без їх перекладу або заміни, зазвичай через відсутність відповідників або велику специфіку вихідних культурних реалій.

Отже, аналіз показує, що переклад культурно-маркованої лексики часто вимагає від перекладачів використання різноманітних стратегій, залежно від контексту та цілей комунікації. Адаптація з заміною та описовий переклад є найбільш поширеними стратегіями, оскільки вони дозволяють ефективно передавати культурні нюанси, зберігаючи при цьому зрозумілість та доступність тексту для цільової аудиторії. Транскреція, хоча й використовується рідше, відіграє ключову роль у збереженні культурного сенсу та емоційного забарвлення оригіналу.

ЗАГАЛЬНІ ВИСНОВКИ

Таким чином, дослідження трансформацій при перекладі культурно-маркованих одиниць текстів англomовних ЗМІ українською мовою виявило значну складність та варіативність в підходах до перекладу, які зумовлені не лише лінгвістичними, але й культурними, контекстуальними факторами. Аналіз 50 прикладів показав, що успішний переклад вимагає не тільки глибоких знань мови і культури оригіналу, але й здатності адаптувати ці знання до культурного та соціального контексту цільової аудиторії.

Одним з ключових висновків дослідження є те, що адаптація з заміною та описовий переклад є найпоширенішими методами трансформації культурно-маркованих одиниць. Це підкреслює важливість знаходження балансу між збереженням оригінального культурного змісту та його доступністю для цільової аудиторії. Такі стратегії дозволяють читачам не тільки зрозуміти інформацію, але й відчути культурну атмосферу оригінального тексту.

Також виявлено, що транскреція, хоч і використовується рідше, є вкрай важливою для збереження емоційної та культурної глибини тексту. Цей метод вимагає високої креативності та глибокого розуміння обох культур, щоб адаптувати оригінальне повідомлення таким чином, щоб воно резонувало з цільовою аудиторією, зберігаючи при цьому його основний зміст і нюанси.

Важливим аспектом є також ідентифікація випадків, де прямий переклад або навіть пропуск культурно-маркованих одиниць без заміни можуть бути виправданими з огляду на специфіку цільової аудиторії або відсутність відповідників в українській мові. Це підкреслює значення гнучкості в перекладацьких стратегіях та необхідність індивідуального підходу до кожного випадку перекладу.

Пропуск культурно-маркованих одиниць, хоча й менш поширений, вказує на складнощі, з якими стикаються перекладачі при роботі з глибоко культурно-значущими елементами, що можуть бути незрозумілими або не мають прямих відповідників у мові перекладу. Це викликає потребу в освітній роботі та

культурній адаптації з метою забезпечення більшої інклюзивності та доступності міжкультурного змісту.

Наукова значимість дослідження полягає в тому, що воно підкреслює важливість глибокого культурного та мовного аналізу в процесі перекладу. Воно також вказує на необхідність подальших досліджень у цій галузі для розвитку ефективніших методів перекладу, що можуть сприяти кращому розумінню та апреації культурної різноманітності. Врешті-решт, це дослідження сприяє збільшенню обізнаності про виклики та можливості, що стоять перед перекладачами у сучасному багатокультурному світі, та наголошує на значущості їхньої роботи для забезпечення міжкультурної комунікації та розуміння.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Бондар М. В. Класифікація національно маркованих одиниць / М. В. Бондар. Науковий вісник кафедри ЮНЕСКО Київського національного лінгвістичного університету. Філологія, педагогіка, психологія. 2015. Вип. 30. С. 31-36
2. Каленич В. (2022). Інтертекстуальність заголовкових комплексів у медіатекстах. Актуальні проблеми української лінгвістики: теорія і практика, (44), 130-146.
3. Кабиш О. О. Зміни в семантичній структурі та функціонуванні маркованої лексики [Текст] : автореф. дис. на здоб. наук. ступ. канд. філол. наук : 10.02.01 - українська мова / Кабиш Оксана Олександрівна ; Нац. пед. ун-т ім. М. П. Драгоманова. – К., 2007. – 22 с.
4. Корунець І. В. Теорія і практика перекладу (аспектний переклад) : [підручник] / І. В. Корунець. – Вид. 5-те, випр. і допов. – Вінниця : Нова книга, 2017. – 447 с
5. К. Гановська. Жанрова своєрідність медіатекстів
<https://mku.edu.ua/wp-content/uploads/2021/04/Zbirnyk-tez-2020-2021-Mediatekst-ostannij.pdf>
6. Лексика на перетині наукових парадигм: монографія / за ред. Л. Струганець. Тернопіль: Осадца Ю. В., 2018. 212 С.
7. Лексика українських масмедіа: монографія / за ред. Марини Навальної. Переяслав-Хмельницький: «Видавництво К С В», 2019. 188 с)
8. Максимов С.Є. Практичний курс перекладу (англійська та українська мова). Навчальний посібник. Київ – 2066. 80с.
9. О.Черниш. Сутнісні характеристики понять «медіадискурс» та «медіатекст» у сучасній медіалінгвістиці. <https://core.ac.uk/reader/17191210>
10. Підручник «Теорія та практика перекладу. Аспекти перекладу». Для здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) рівня першого, другого,

третього та четвертого років навчання денної та заочної форми навчання / Дерік І.М. Одеса: Університет Ушинського, 2022. 246 с.)

11. Тупиця О. Безеквівалентна лексика: проблеми визначення / О. Тупиця, Л. Зімакова // Рідне слово в етнокультурному вимірі. - 2012. - 2012. - С. 251-258
12. Т. Головач Сучасні англомовні меїдатементи: лінгвістична специфіка та типологія http://humanities.stateandregions.zp.ua/archive/4_2018/13.pdf
13. Strategies of Translation
https://www.academia.edu/9966554/Strategies_of_Translation
14. Marshall McLuhan Understanding Media The extensions of man
<https://designopendata.files.wordpress.com/2014/05/understanding-media-mcluhan.pdf>
15. J.A. Lucy, in [International Encyclopedia of the Social & Behavioral Sciences](#), 2001 URL: <https://www.sciencedirect.com/topics/psychology/sapir-whorf-hypothesis>
16. The interpretation of cultures clifford geertz. The interpretation of cultures .Clifford Geertz.
URL:<https://www.yumpu.com/en/document/view/51516664/the-interpretation-of-cultures-clifford-geertz>
17. Засекін С. В. Художній текст, читач і перекладач: психолінгвістичний вимір взаємодії. Науковий вісник Волинського національного університету імені Лесі Українки. 2009. № 16. С. 44–48.
18. Котеленець М. П. Особливості передачі українських реалій у сучасній англомовній прозі. Держава та регіон. 2011. № 1. С. 71–77.
19. Фінкель О. М. Теорія й практика перекладу. Забутий теоретик українського перекладознавства: Зб. вибраних праць / за ред. Л. М. Черноватого, В. І. Карабана. Вінниця: Нова Книга, 2007. С. 49–182.
20. Venuti L. The Translator's Invisibility. History of Translation. London, New York: Routledge, 2004. 353 p.

СПИСОК ІЛЮСТРАТИВНИХ ДЖЕРЕЛ

21. Many families have a tradition of sharing what they're thankful for as they gather for their Thanksgiving dinner.

URL:<https://eu.lenconnect.com/story/entertainment/holiday/thanksgiving/2023/11/22/david-panian-thanks-community-family-thanksgiving/71582528007/>

22. Why fireworks on the Fourth of July? John Adams, that's why.

URL:<https://www.boston.com/news/local-news/2015/07/02/why-fireworks-on-the-fourth-of-july-john-adams-thats-why/>

23. Japan's tabloids fill a gap in the fact-focused media industry

URL:https://www.lemonde.fr/en/international/article/2024/02/23/japan-s-tabloids-fill-a-gap-in-the-fact-focused-media-industry_6551994_4.html

24. Coronavirus: Aunt Bessie's Yorkshire pudding factory worker in hospital

URL:<https://www.bbc.com/news/uk-england-humber-54109308>

25. Regina Ip: The 'Iron Lady' who wants to lead Hong Kong

URL:<https://www.bbc.com/news/world-asia-china-38391847>

26. 'Blueberry samosa' sparks sweet vs. savoury debate on internet

URL:<https://indianexpress.com/article/trending/trending-in-india/blueberry-samosa-sparks-sweet-vs-savoury-debate-on-internet-9111539/>

27. The Day of the Dead in Mexico is a celebration for the 5 senses

URL:<https://apnews.com/article/mexico-day-of-dead-death-memory-senses-tradition-muertos-6397d16bc3ed28fec9d3acbe133053dc>

28. Sado, or the Japanese tea ceremony, is a cultural activity that involves preparing and presenting a bowl of matcha tea using disciplined procedures.

URL:<https://japannews.yomiuri.co.jp/society/general-news/20230601-113129/>

29. The Haka is iconic throughout the world.

URL:<https://hakatours.com/blog/haka-meaning/>

30. Holiday traditions: Christmas Eve feast offers taste of Italy

URL:<https://eu.rrstar.com/story/news/2012/12/03/holiday-traditions-christmas-eve-feast/44742976007/>

31. For interns in Spain, one intriguing aspect of the workday is the siesta, a midday nap taken around 2 PM.

URL:<https://www.animafestexperience.net/internshipsabroad/en/internshipsiesta/>

32. Aboriginal Dreamtime stories are one of the most important aspects of Indigenous culture. URL:<https://www.welcometocountry.org/aboriginal-dreamtime-stories/>

33. Snap Dragons: Hallam Amos and Tom Prydie test their reactions

URL:<https://www.bbc.com/sport/av/rugby-union/32350816>

34. You may quickly discover your brand is actually “buttinsky” and may create even more tension. URL:<https://www.forbes.com/sites/jaysullivan/2018/11/15/how-do-you-steer-through-turbulent-waters-five-steps-to-successfully-navigate-conflict-at-work/?sh=2098488950c2>

35. Swindon cowboy builder caused 'suffering and misery'

URL:<https://www.bbc.com/news/uk-england-wiltshire-68412595>

36. But accepting such change in Germany is being seen as part of the national duty, and the price to be paid for the widespread popular will to say nein danke to atomkraft. URL:<https://www.bbc.com/news/uk-scotland-13665511>

ДОДАТКИ

Додаток А

Оригінал	Переклад
1. Many families have a tradition of sharing what they're thankful for as they gather for their <i>Thanksgiving dinner</i> .	Багато родин дотримуються традиції ділитися тим, за що вони вдячні, збираючись за святковою вечерею на День Подяки.
2. Why fireworks on the <i>Fourth of July</i> ? John Adams, that's why.	Чому феєрверки на День Незалежності? Через Джона Адамса.
3. Japan's <i>tabloids</i> fill a gap in the fact-focused media industry	Таблоїди Японії заповнюють прогалину у фактоцентричній медіаіндустрії.
4. Coronavirus: Aunt Bessie's <i>Yorkshire pudding</i> factory worker in hospital	Коронавірус: Працівник фабрики йоркширських пудингів "Тітонька Бессі" у лікарні.
5. Regina Ip: The ' <i>Iron Lady</i> ' who wants to lead Hong Kong	Регіна Іп: "Залізна леді", яка хоче очолити Гонконг.
6. ' <i>Blueberry samosa</i> ' sparks sweet vs. savoury debate on internet	"Самоса з чорницею" викликає дебати про солодке проти солоного в інтернеті.
7. <i>The Day of the Dead</i> in Mexico is a celebration for the 5 senses	День мертвих у Мексиці - це свято для п'яти чуттів.
8. <i>Sado, or the Japanese tea ceremony</i> , is a cultural activity that involves preparing and presenting a bowl of matcha tea using disciplined procedures.	Садо або японська чайна церемонія - це культурна активність, яка передбачає підготовку та подачу чашки чаю матча з дотриманням строгих процедур.
9. <i>The Haka</i> is iconic throughout the world.	Гака відома і впізнавана у всьому світі.
10. Holiday traditions: <i>Christmas Eve</i> feast offers taste of Italy	Святкові традиції: різдвяна вечеря пропонує смак Італії.
11. For interns in Spain, one intriguing aspect of the workday is <i>the siesta</i> , a midday nap taken around 2 PM.	Для стажерів в Іспанії однією з цікавих особливостей робочого дня є сієста, денний сон близько 2 години дня.
12. <i>Aboriginal Dreamtime</i> stories are one of the most important aspects of Indigenous culture.	Історії про Час Мрій аборигенів є одним із найважливіших аспектів корінної культури.
13. <i>Snap Dragons</i> : Hallam Amos and Tom Prydie test their reactions	"Блискавичні дракони": Галлам Амос і Том Прайді перевіряють свої реакції.
14. You may quickly discover your brand is actually " <i>buttinsky</i> " and may create even more tension.	Ви швидко можете виявити, що ваш бренд насправді "втрутник", що може спричинити ще більше напруження.
15. <i>Swindon cowboy</i> builder caused 'suffering and misery'	Будівельник-шахрай зі Свіндона спричинив "страждання та біду"

16. But accepting such change in Germany is being seen as part of the national duty, and the price to be paid for the widespread popular will to say <i>nein</i> danke to atomkraft.	Але прийняття таких змін в Німеччині вважається частиною національного обов'язку, і ціною за широко розповсюджене бажання сказати "ні, дякую" атомній енергії.
17. The <i>iconic skyline of New York City</i> dazzles with its towering skyscrapers	Легендарний горизонт Нью-Йорка вражає своїми височенними хмарочосами
18. The renowned <i>Louvre Museum in Paris</i> houses priceless works of art.	Відомий Лувр у Парижі зберігає безцінні твори мистецтва.
19. The <i>bustling streets of Tokyo</i> come alive with neon lights and vibrant billboards.	Жваві вулиці Токіо оживають неоновими вогнями та яскравими рекламними щитами.
20. The <i>British Royal Family's traditions</i> are deeply rooted in centuries of history.	Традиції Британської королівської сім'ї глибоко укорінені в століттях історії.
21. The annual <i>Carnival in Rio de Janeiro</i> is a spectacle of vibrant colors and samba rhythms.	Щорічний карнавал у Ріо-де-Жанейро - це видовище яскравих кольорів і ритмів самби.
22. <i>Ancient Greek mythology</i> has had a profound influence on Western literature and art.	Давньогрецька міфологія мала глибокий вплив на західну літературу та мистецтво.
23. The <i>Hollywood Walk of Fame</i> features the stars of legendary film and television personalities.	"Алея слави" Голлівуду вшановує зірок легендарних кіно- та телеперсоналій.
24. The <i>Oktoberfest in Munich</i> is a celebration of Bavarian culture with traditional music and beer.	Октоберфест у Мюнхені - це святкування баварської культури з традиційною музикою та пивом.
25. <i>Chinese calligraphy</i> is considered a high form of art, reflecting elegance and precision.	Китайська каліграфія вважається високою формою мистецтва, що відображає елегантність та точність.
26. The <i>Sydney Opera House</i> is an architectural masterpiece that defines the city's skyline.	Сіднейська оперна будівля - це архітектурний шедевр, що визначає горизонт міста.
27. The traditional <i>Japanese tea ceremony</i> is a ritualistic practice that emphasizes harmony and respect.	Традиційна японська чайна церемонія - це ритуальна практика, яка підкреслює гармонію та повагу.
28. In India, the vibrant celebration of <i>Diwali</i> includes the lighting of	В Індії яскраве святкування Дівалі включає запалювання олійних ламп,

oil lamps, known as <i>diyas</i> , symbolizing the victory of light over darkness.	відомих як дії, що символізують перемогу світла над темрявою.
29. <i>The Great Wall of China</i> stands as a testament to ancient engineering prowess and a symbol of Chinese strength and resilience.	Велика китайська стіна є свідченням давнього інженерного мистецтва та символом сили та стійкості Китаю.
30. During the annual <i>Cherry Blossom Festival</i> in Japan, people gather to appreciate the fleeting beauty of cherry blossoms, or <i>sakura</i> .	Під час щорічного фестивалю вишневого цвіту в Японії люди збираються, щоб насолодитися миттєвою красою вишневих квітів, або сакури.
31. The <i>Eiffel Tower</i> in Paris is an iconic symbol of romance and a must-visit landmark for couples.	Ейфелева вежа в Парижі є символом романтики та обов'язковим місцем відвідування для пар.
32. The <i>Swiss Alps</i> offer breathtaking landscapes, attracting adventure enthusiasts for skiing, hiking, and mountaineering.	Швейцарські Альпи пропонують захоплюючі пейзажі, приваблюючи любителів пригод для катання на лижах, пішохідного туризму та альпінізму.
33. <i>St. Patrick's Day</i> in Ireland is celebrated with parades, green attire, and festivities in honor of the country's patron saint.	День святого Патрика в Ірландії святкують з парадами, зеленим одягом та святкуваннями на честь покровителя країни.
34. The subtle use of <i>irony and sarcasm</i> in the article underscored the satirical tone, highlighting the author's critical perspective on the political events	В статті вдало використано іронію та сарказм, що підкреслило сатиричний тон і висвітлило критичну позицію автора стосовно політичних подій
35. <i>The Brazilian Carnival</i> features elaborate costumes, samba music, and lively street parades, showcasing the rich cultural diversity of Brazil.	Бразильський карнавал вражає розкішними костюмами, музикою самби та яскравими вуличними парадами, демонструючи багату культурну різноманітність Бразилії.
36. The <i>Mardi Gras</i> celebration in New Orleans is famous for its vibrant masks, colorful beads, and lively music, marking the festive season before Lent.	Святкування Марді Гра в Новому Орлеані відоме своїми яскравими масками, кольоровими намистинами та жвавою музикою, що позначає святковий сезон перед Великим постом.
37. <i>Cherry blossoms, or sakura</i> , hold great cultural significance	Вишневі квіти, або сакура, мають велике культурне значення в Японії,

in Japan, representing the beauty of life and the transient nature of existence.	представляючи красу життя та мимохідність буття.
38. <i>Brazil's Carnival</i> is a vibrant celebration featuring elaborate costumes, energetic samba dances, and massive street parades.	Карнавал в Бразилії - це жваве святкування, що включає розкішні костюми, енергійні танці самби та величезні вуличні паради.
39. <i>Diwali</i> , known as the Festival of Lights in India, is marked by the lighting of diyas, colorful rangoli, and joyous festivities.	Дівалі, відоме як Свято Світла в Індії, відзначається запалюванням лампадок, кольоровими ранголі та радісними святкуваннями.
40. The <i>Eiffel Tower</i> stands tall as a symbol of romance and architectural prowess in the heart of Paris.	Ейфелева вежа височіє як символ романтики та архітектурної майстерності в серці Парижа.
41. <i>Japanese anime</i> has gained global popularity, with its unique animation style and diverse genres capturing audiences worldwide.	Японське аніме здобуло світову популярність завдяки своєму унікальному стилю анімації та різноманітності жанрів, захоплюючи глядачів по всьому світу.
42. <i>Irish folk music</i> , characterized by lively tunes and storytelling lyrics, reflects the rich cultural heritage of the Emerald Isle.	Ірландська народна музика, характеризується жвавими мелодіями та оповідними текстами, відображає багату культурну спадщину Смарагдового острова.
43. The <i>Mexican mariachi music</i> , often accompanied by vibrant attire and energetic performances, is an integral part of the country's cultural identity.	Мексиканська музика маріачі, що часто супроводжується яскравим одягом та енергійними виступами, є невід'ємною частиною культурної ідентичності країни.
44. <i>Traditional Ukrainian embroidery</i> , or vyshyvanka, is a distinctive art form that holds deep cultural and symbolic meanings.	Традиційна українська вишивка, або вишиванка, є виразною формою мистецтва, яка має глибокі культурні та символічні значення.
45. <i>African drumming</i> is a vital element of the continent's diverse cultures, playing a central role in traditional ceremonies and celebrations.	Африканське барабанне мистецтво є життєво важливим елементом різноманітних культур континенту, відіграючи центральну роль у традиційних церемоніях та святкуваннях.
46. The pervasive influence of social media on public opinion has led	Вплив соціальних мереж на громадську думку призвів до того, що термін

<p>to the term '<i>echo chamber</i>' gaining prominence, describing the phenomenon where individuals are exposed to information that reinforces their existing beliefs</p>	<p>"інформаційний барабан" став досить поширеним, описуючи явище, коли особи зазнають впливу лише тієї інформації, що підтверджує їхні переконання.</p>
<p>47. <i>Italian gelato</i>, with its creamy texture and rich flavors, is a beloved dessert that reflects the artistry and passion of Italian culinary traditions.</p>	<p>Італійське джелато з його кремовою текстурою та багатими смаками є улюбленим десертом, який відображає майстерність та пристрасть італійських кулінарних традицій.</p>
<p>48. <i>Indian classical dance forms</i>, such as Bharatanatyam and Kathak, are intricate art forms that express cultural narratives through graceful movements.</p>	<p>Класичні індійські танцювальні форми, такі як Бхаратнат'ям та Катхак, є складними формами мистецтва, які виражають культурні наративи через граційні рухи.</p>
<p>49. <i>Spanish flamenco music</i> and dance convey intense emotions and storytelling, showcasing the passionate spirit of the Andalusian culture.</p>	<p>Іспанська музика та танець фламенко передають інтенсивні емоції та оповідання, демонструючи пристрасний дух андалусійської культури.</p>
<p>50. But accepting such change in Germany is being seen as part of the national duty, and the price to be paid for the widespread popular will to say <i>nein</i> danke to atomkraft.</p>	<p>Але прийняття таких змін у Німеччині сприймається як частина національного обов'язку, та ціна, яку доведеться заплатити за широке народне бажання сказати "ні, дякую" атомній енергії.</p>

RÉSUMÉ

Дослідження присвячене аналізу лексичних та граматичних трансформацій при перекладі культурно-маркованих одиниць текстів англomовних ЗМІ українською мовою. Воно виявляє основні виклики та стратегії, які перекладачі використовують для передачі культурних, соціальних, історичних та політичних особливостей англomовного світу українському читачеві. Особлива увага приділена методам адаптації та заміни, описовому перекладу, транскреації, а також прямому перекладу і пропуску культурно-маркованих одиниць, що вимагають від перекладачів глибоких знань культур та здатності до творчого підходу в перекладацькій діяльності. Результати дослідження підкреслюють значення культурної адаптації та глибокого розуміння контексту для ефективної міжкультурної комунікації. Робота сприяє підвищенню якості перекладацької діяльності та розширенню розуміння культурної специфіки при роботі з англomовними ЗМІ.

Ключові слова: культурно-маркована лексика, перекладацька проблема, одиниці дослідження, дискурс, ЗМІ.